

Література

1. Астановский Г. Б. Контейнерные перевозки на железнодорожном транспорте / Г. Б. Астановский, В. Т. Смирнов. – М.: Юрид. лит., – 1976. – С. 42.
2. Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 52. – Ст. 562.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
4. Про транзит вантажів: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51. – Ст. 446.
5. Гражданское, торговое и семейное право капиталистических стран/ Сборник нормативных актов: гражданские и торговые кодексы. – М.: Изд-во УДН, – 1986. – С. 116-118.
6. Гражданское и торговое право капиталистических государств/ Под ред. Е. А. Васильева. М., – 1993. С. 245.
7. International carriage of goods: some legal problems and possible solutions ed. by C. M. Schmitthoff and R. M. Goode, Trowbridge, 1988.
8. Морозова Н. Ответственность экспедитора по положениям Союза экспедиторов Северных стран и гражданскому законодательству РФ/ Н. В. Морозова // Хозяйство и право. – № 7. – 2000. – С. 64-72.

УДК 347.4

Копиленко О.Л.,

д.ю.н., професор, чл.-кор. НАН України, академік НАПрН України,
директор Інституту законодавства Верховної Ради України, м. Київ, Україна

КОМПЕНСАЦІЯ ПАСАЖИРАМ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ У РАЗІ ЗАТРИМКИ РЕЙСУ

Специфікою повітряних перевезень є їх надзвичайна швидкість порівняно з перевезеннями іншими видами транспорту. Швидкість на повітряному транспорті відіграє важливу роль з точки зору економічної характеристики договору перевезення пасажирів, яка є однією із найважливіших причин значного попиту на повітряні перевезення порівняно з перевезеннями іншими видами транспорту. При цьому строки виконання перевезення відіграють винятково важливе значення, оскільки мінімальні строки перевезення – це одна з найсуттєвіших переваг при використанні повітряного транспорту. Проте, не завжди перевізник виконує свої зобов'язання в заявлені строки. Однією з причин цього є за-

тримка рейсу, як з вини перевізника (наприклад, технічна несправність літака), так і за відсутності його вини (наприклад, погодні умови).

Відповідно до ст. 19 Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень, підписаної у Варшаві 12.10.1929 року (Варшавська конвенція) перевізник несе відповідальність за шкоду, що сталася внаслідок запізнення при повітряному перевезенні пасажирів, багажу чи товарів [1].

Відповідно до ст. 19 Конвенції для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень, підписаної у Монреалі 28.05.1999 р. (Монреальська конвенція), перевізник несе відповідальність за шкоду, що сталася внаслідок затримки при повітряному перевезенні пасажирів, багажу чи вантажу. Однак перевізник не несе відповідальності за шкоду, що сталася внаслідок затримки, якщо доведе, що ним і його службовими особами і агентами вжиті всі необхідні заходи для того, щоб відвернути шкоду, або, що було неможливо вжити таких заходів [2].

Пунктом 15 ст. 100 Повітряного кодексу України передбачено право пасажирів на компенсацію за затримку рейсу [3]. Можливість компенсації за затримку рейсу передбачено як діючими Правилами повітряних перевезень пасажирів і багажу від 23.04.2010 р. (глава 4 розділу XVII і глава 4 розділу XVIII)[4], так і новими Правилами повітряних перевезень пасажирів і багажу від 30.11.2012 р., які ще не вступили в дію (глава 4 розділу XVI) [5].

За змістом зазначених норм пасажир має право на відшкодування перевізником шкоди, що сталася внаслідок затримки повітряного перевезення. При цьому згадані документи не конкретизують вид шкоди (матеріальна чи моральна), що підлягає відшкодуванню, а лише передбачають можливість її відшкодування.

Як свідчить аналіз судової практики, пасажирів в переважній більшості випадків отримують компенсацію за готель та харчування, але рішення про компенсацію моральної шкоди пасажирів за затримку рейсу виносяться вкрай рідко.

Наприклад, Бориспільський міськрайонний суд Київської області дійшов висновку, що моральна шкода за затримку рейсу не підлягає відшкодуванню, оскільки, відповідно до Монреальської конвенції про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень, Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу, Правил перевезень пасажирів і багажу авіакомпанії та Закону України "Про захист прав споживачів", відшкодування перевізником моральної шкоди не передбачено [6].

В іншому рішенні суд відстоює позицію, що оскільки позивач був повідомлений про умови перевезення, що містяться в придбаному ним авіаквитку, обрав запропоновану відповідачем компенсацію – направитися до місця призначення іншим маршрутом за першої можливості, не надав жодних доказів щодо фактично понесених ним прямих збитків, суд, виходячи з засад виваженості, розумності та справедливості, прийшов до висновку, що зазначена в Правилах повітряного перевезення пасажирів і багажу грошова компенсація у зв'язку з недобровільною відмовою пасажирів від перевезення у розмірі, еквівалентному 100 доллар США, що за курсом Національного банку України становить 505 гривень, буде достатньою компенсацією завданої йому моральної шкоди [7].

Відмовив у відшкодуванні пасажирів моральної шкоди і Апеляційний суд міста Севастополя: "за таких обставин, колегія вважає, що запізнення на літак до Ніцци сталося з незалежної від авіакомпанії причини, при цьому перевізник вжив всіх можливих заходів для запобігання шкоди. Тому він не повинен нести відповідальність за витрати у зв'язку зі зміною позивачкою маршруту та відшкодовувати будь-яку моральну шкоду, пов'язану із затримкою рейсу. Крім того, колегія дійшла висновку, що проживання позивачки у п'ятизірковому готелю з повним пансіоном не зашкодило здоров'ю і не викликало додаткових зусиль для організації життя, тому доводи про спричинення моральної шкоди є безпідставними" [8]. І таких прикладів можна навести дуже багато.

Відповідно до ст. 16 Цивільного кодексу України відшкодування [9] моральної шкоди є одним з загальних способів захисту цивільних прав та інтересів.

Стаття 23 Цивільного кодексу України є також нормою загальної дії і не пов'язує таке право із закріпленням його в спеціальних нормах законодавства. Отже, право на відшкодування моральної шкоди виникає внаслідок порушення прав особи незалежно від наявності спеціальних норм цивільного законодавства.

На розмір відшкодування не впливає наявність чи обсяг майнової шкоди, якої завдано тими ж діями, що призвели до виникнення моральної шкоди. Вимоги щодо відшкодування майнової шкоди та вимоги щодо відшкодування моральної шкоди розглядаються як самостійні.

З огляду на зазначене, на нашу думку, є помилковою позиція відмовляти пасажирів у компенсації моральної шкоди тільки тому, що міжнародними договорами і Правилами перевезення передбачено компенсацію за затримку рейсу.

Література

1. Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень від 12.10.1929 р. [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_181.
2. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень (Монреальська конвенція) від 28.05.1999 р.: Закон України "Про приєднання України до Конвенції про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень // Відомості Верховної Ради України.– 2009.– №15.– Ст. 201.
3. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України.– 2011.– № 48-49.– Ст. 536.
4. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу: Наказ Мінтрансв'язку України від 23.04.2010 р. № 216 // Офіційний вісник України.– 2010.– № 63.
5. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу: Наказ Міністерства інфраструктури України від 30.11.2012 р. № 735 (не вступив в дію) // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2219-12/page/>.
6. Єдиний державний реєстр судових рішень.– [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/20070055>.
7. Єдиний державний реєстр судових рішень.– [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1399092>.
8. Єдиний державний реєстр судових рішень.– [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/6764577>.
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року // Голос України.– 2003.– № 47 – 48.

УДК 347.763

Краткова К.Г.,
аспірант,

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

РОЗМЕЖУВАННЯ ДОГОВОРУ НА ЕКСПЛУАТАЦІЮ ПІДІЗНОЇ КОЛІЇ ТА ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ ПО ВИКОРИСТАННЮ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Розвиток економічних відносин прямо пов'язаний з діяльністю транспорту, який є з одного боку самостійною сферою діяльності, з іншого боку, зв'язуючи моментом як виробничої діяльності, так і сфери відносин виробництво – споживач.